

AMLC

Nieuwsbrief september 2021

Centrum voor witwasbestrijding

Beste collega,

Hierbij de AMLC-nieuwsbrief van september 2021 met de ontwikkelingen op het gebied van witwasbestrijding.

In deze nieuwsbrief onder meer aandacht voor een nieuw FATF-rapport, de verplichting voor bedrijven om identificeerbare gegevens van klanten bij de verplaatsing van cryptocurrency te delen (Travel Rule), het National Risk Assessment (NRA) voor de drie BES-eilanden, en een werkgroep die zich richt op de luxe horlogesector.

Zoals je van ons gewend bent sluiten we af met jurisprudentie, met dit keer casuïstiek over tuchtrechtelijke verwijtbaarheid van twee advocaten, een bestuurlijke boete voor een notaris en het opzeggen van een bankrelatie.

Mocht je ervaringen hebben opgedaan of tegen constructies zijn aangelopen die je wilt delen, mail dan naar AML.Centre.Postbus@belastingdienst.nl. Heb je collega's die ook graag de nieuwsbrief willen ontvangen? Zij kunnen zich via dit mailadres aanmelden. Er is een aangepaste versie van de nieuwsbrief voor private partijen beschikbaar, ook in het [Engels](#). En tot slot, als je up to date wil blijven: volg ons op [LinkedIn](#)!

Veel leesplezier,

Het AMLC

Actualiteiten

Travel Rule

Deze zomer wees de FATF er op dat een meerderheid van landen de FATF-crypto guidance nog niet heeft geïmplementeerd (lees [hier](#) meer). De FATF-crypto guidance bevat onder meer de zogenaamde Travel Rule: de verplichting voor gereguleerde bedrijven tot het delen van identificeerbare gegevens van klanten bij de verplaatsing van cryptocurrency. De crypto sector trekt nut en noodzaak in twijfel, maar daarnaast startte men een zoektocht naar de juiste technische oplossing. Een groep van grote Amerikaanse exchanges en custodians, die samenwerken in de U.S Travel Rule Working Group, claimt een gezamenlijke technische oplossing te hebben gevonden. De [whitepaper](#) werd al eerder openbaar gemaakt en nu zou een [eerste versie](#) van een voorgestelde oplossing zijn gebouwd.

Tip

Wil je weten welke AML-regels er gelden in Duitsland, Liechtenstein of Japan? Op de website van [iclg.com](#) wordt een uitgebreid openbaar toegankelijk overzicht voor 29 jurisdicties bijgehouden.

Nieuw FATF-rapport

De FATF heeft een onderzoeksrapport gepubliceerd over de kansen en uitdagingen van nieuwe technologieën in het kader van de witwasbestrijding. Het project omvatte de beoordeling en analyse van regelgevende technologie (RegTech) en toezichhoudende technologie (SupTech), die beide de effectiviteit van de FATF-normen kunnen verbeteren. Denk aan Natural language processing (NLP) waarmee o.a. de analyse van klantinformatie kan worden verbeterd. Betere en actuelere klantenprofielen betekenen nauwkeurigere risicobeoordelingen, betere besluitvorming en minder gevallen van onbedoelde financiële uitsluiting. Het hele rapport is [hier](#) te lezen.

NRA BES

Witwassen via de vastgoedsector is het belangrijkste witwasrisico op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit blijkt uit de door het WODC uitgevoerde tweede National Risk Assessment witwassen en terrorismefinanciering voor de drie BES-eilanden. Andere belangrijke witwasrisico's die voor alle drie de eilanden gelden, zijn witwassen via vergunde banken, via ondergronds bankieren en onvergunde geldtransactiekantoren, en via het fysiek (ver)plaatsen van contant geld via de zee en/of lucht. Het hele rapport is [hier](#) te lezen.

Pressure Cooker

In de [vorige nieuwsbrief](#) vertelden we over de PwC/AMLC-game de Pressure Cooker, waarin een bedrijf ongewild betrokken is in een criminele constructie. Door het spelen van de game leer je over witwasconstructies, én hoe je hypothesegericht een grote hoeveelheid data benadert. Er is nog plek voor de digitale sessie op donderdag 14 oktober in de ochtend. Vanaf november wordt de game elke derde donderdag van de maand gespeeld, hopelijk weer live! Meer informatie vind je [hier](#).

Interesse? Mail naar: Fiod.PwC.pressurecooker@belastingdienst.nl

Vijf voor twaalf

Door: Menno Ezinga, Portefeuillehouder ondermijning AMLC

Het afgelopen jaar is er veel berichtgeving in de media geweest over de rol van dure horloges in de georganiseerde misdaad. De misdaadzaken vertellen over exclusieve horlogemerken (Rolex, Audemars Piguet, Patek Philippe) die op verschillende manieren voorkomen bij criminele, veelal druggerelateerde activiteiten. Niet in de laatste plaats is er met het handelen in deze horloges regelmatig sprake van witwassen van crimineel vermogen. In diezelfde media heeft Thomas Bosch, directeur FIOD, gepleit voor meer regulering in de juweliersbranche waar deze ‘klokkies’ worden verhandeld.¹ Want, zo blijkt, hier is nog veel verbetering te realiseren om deze exclusieve horloges minder aantrekkelijk te maken in het criminele bedrijfsproces. In het kader daarvan is recent een multidisciplinaire werkgroep opgericht. Ter toelichting van deze werkgroep, schetst dit artikel de wijze waarop dure horloges een rol spelen in het witwassen van crimineel vermogen en welke Wwft-verplichtingen er zijn.

We weten dat in de georganiseerde drugscriminaliteit veel geld omgaat. En dat cash geld voor de gemiddelde crimineel minder risico geeft om in het zicht te komen van toezichhoudende instanties dan giraal geld. Echter, niets is zo ongemakkelijk/risicovol als over straat lopen met big-shopper tassen vol met cash geld. En, ook crimineel geld moet renderen. Daarom schaffen criminelen goederen aan die passen bij de levensstijl van de crimineel. Om het voor criminelen lastiger te maken om met cash geld goederen aan te schaffen heeft het kabinet plannen om een cashlimiet van € 3.000,- in te stellen. Dit verbod op contante betalingen zal gaan gelden voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren, waaronder de juweliersbranche. Maar zover is het in de exclusieve handel van horloges nog niet. De “klokkies” vinden gretig aftrek in de georganiseerde drugscriminaliteit. Ze zijn zeer waardevol (tot in de tonnen per stuk), waardevast, handzaam en, niet onbelangrijk, zeer gewild. De horloges zijn daarmee niet alleen onderdeel van de uiterlijke verschijning van de crimineel, maar vormen ook een belangrijke schakel in het bedrijfsproces van de criminele organisatie.

De exclusieve horlogebranche is een niche, zowel in Nederland als internationaal. De branche kent een grote “ons-kent-ons” cultuur. Tevens zien we in de branche tussenhandelaren die ofwel zelfstandig, dan wel in opdracht van een cliënt te werk gaan. Het werken met een tussenhandelaar gebeurt vaker bij exclusieve goederen. In de criminele circuits dient zo’n extra schakel meestal een ander doel, namelijk het voor de opsporingsinstanties verhullen van de identiteit van de echte koper. Het werken met een tussenpersoon noemen we in dit kader een katvanger.² De katvanger krijgt het crimineel verkregen geld van de daadwerkelijk belanghebbende contant of giraal op zijn rekening gestort om de aankoop te verrichten. Bij de registratie van de aankoop wordt de naam van de tussenpersoon genoteerd. Daar staat tegenover dat bij het passen van het horloge om de pols de echte koper de winkel betreedt.

De witwasconstructie zoals hierboven omschreven zien we ook in andere branches terugkomen. De rol van de verkooppunten is daarbij cruciaal in het tegengaan van deze modus operandi in het witwassen. Een aantal instrumenten is daarvoor reeds ter beschikking. Zo is een juwelier, net als andere natuurlijke personen of rechtspersonen die bedrijfsmatig handelen als koper of verkoper van goederen, een Wwft-

¹ <https://nos.nl/artikel/2375589-fiod-juwelier-moet-criminele-horloge koper-weren>

² Zie ook de [casus](#) die op de website van de FIU wordt gepresenteerd.

instelling voor transacties waarbij er met €10.000,- of meer in contanten betaald wordt. Op dat moment moet er cliëntonderzoek gedaan worden en eventuele ongebruikelijke transacties moeten gemeld worden. Bij de verkoop van een exclusief horloge in contanten moet dus een registratie aangehouden worden van de koper. Als er meer dan €20.000,- in contanten betaald wordt, dan moet de verkoper dit altijd melden als een ongebruikelijke transactie, omdat dit een *objectieve indicator* is. Daarnaast kan de juwelier bij het verkoopproces op sommige momenten “aanvoelen” dat er iets niet pluis is (bijvoorbeeld het passen van het horloge om de pols door de echte koper of vragen de nota op te splitsen zodat het ieder deel onder de € 10.000,- blijft). Als de handelaar aanleiding heeft om te veronderstellen dat de transactie verband kan houden met witwassen moet er gemeld worden op basis van de *subjectieve indicator*. Dat beide instrumenten niet waterdicht zijn, moge duidelijk zijn. Registratieformulieren worden die niet altijd naar waarheid of nauwkeurig of überhaupt ingevuld. Daarnaast is een tussenhandaar die met regelmaat “in opdracht” voor zijn klanten horloges koopt, voor de juwelier niet altijd een vermoeden van onjuiste handelingen.

Exclusieve horloges zijn dus aantrekkelijk om in het criminele verdienproces te gebruiken. Maar hoe kunnen we dit dan tegengaan? Een artikel in het politievakblad Blauw over dit onderwerp heeft geleid tot de inrichting van een multidisciplinaire werkgroep. Politie, FIOD, Belastingdienst en het Openbaar Ministerie werken hier samen, bundelen de fragmentarische kennis en gaan na op basis van hun eigen kennis hoe groot dit probleem is en welke indicatoren aan dit fenomeen kunnen worden gelabeld. Oftewel, welke positie neemt de luxe horlogesector binnen de criminaliteit in? De werkgroep kijkt daarbij vooral ook naar facilitators die er toe bijdragen dat exclusieve horloges onderdeel vormen van de criminele keten. De werkgroep is recent gestart maar ziet ook de meerwaarde om met de belanghebbenden in de private sector in contact te komen. Om er van te leren en mee te denken in het schoonhouden van deze sector.³

Naast bijdragen aan de werkgroep is het voor de juweliersbranche belangrijk om in te zien dat zij een aantrekkelijk doelwit vormen voor mensen die hun niet legitiem verkregen vermogen wit willen wassen. Deze taak kun je niet alleen bij de afzonderlijke verkooppunten en brancheverenigingen leggen. Immers, de handel in exclusieve horloges is lang niet altijd verbonden aan de grotere verkooppunten. Je zou wel kunnen nadenken over de toegankelijkheid om dergelijke horloges door handelaren te laten aan- en verkopen. Horlogefabrikanten hebben daarmee ook een verantwoordelijkheid om mee te denken om hun product niet te laten wegglijden in het criminele circuit. Naast de analyse die uit de werkgroep komt zou het een prettige bijvangst zijn om met de analyse ook na te denken over de preventieve mogelijkheden.

³ Hiertoe kan contact worden opgenomen met Florian Krijtenberg, f.krijtenberg@belastingdienst.nl

Jurisprudentie

Raad van Discipline Amsterdam, 26 juli 2021, Tuchtzaak advocaten wegens schending Wwft: [ECLI:NL:TADRAMS:2021:173](#)

In deze zaak oordeelt de Raad van Discipline o.a. over de vraag of twee advocaten in strijd met de Wwft hebben nagelaten onderzoek te doen en ongebruikelijke transacties te melden. Eén van de advocaten had een dienst op zich genomen op grond van een Undertaking Agreement die voorziet in het beheren van een grote geldsom ten behoeve van procesfinanciering van rechtszaken in Nederland. De vraag die voorligt is of de Wwft van toepassing is op deze dienst, aangezien dat niet bij alle vormen van dienstverlening door advocaten zo is. De Wwft is van toepassing op advocaten en advocatenkantoren, voor zover zij zelfstandig onafhankelijk beroeps- of bedrijfsmatig advies geven of bijstand verlenen bij de diensten genoemd in artikel 1a, vierde lid, onderdeel c, onder 1° Wwft. Het beheren van geld is één van de Wwft-plichtige diensten die genoemd wordt in dit artikel en dus had de advocaat volgens de raad van discipline Wwft-onderzoek moeten doen. Daarnaast heeft de advocaat volgens de raad nagelaten ongebruikelijke transacties te melden bij de Financial Intelligence Unit (FIU). Bij de Undertaking Agreement zijn partijen betrokken die in het buitenland zijn opgericht of gevestigd, zoals de Kaaimaneilanden en de Britse Maagdeneilanden. Omdat algemeen bekend is dat de financiële systemen op deze eilanden een discutabele reputatie hebben was er volgens de raad aanleiding om te veronderstellen dat de Undertaking Agreement verband kon houden met witwassen. De andere advocaat heeft volgens de Raad ook verwijtbaar gehandeld. Hij heeft de Undertaking Agreement ondertekend en had zich daarom moeten realiseren dat er sprake was van Wwft-verplichtingen, ook al was hij niet de behandelend advocaat van de zaak.

College van Beroep voor het bedrijfsleven, 27 juli 2021, Verschil WOZ-waarde en aankoopsom: [ECLI:NL:CBB:2021:793](#)

In deze zaak heeft BFT een bestuurlijke boete opgelegd aan een notaris wegens overtreding van de Wwft. In hoger beroep stond de vraag centraal of de notaris een verhoogd risico op witwassen had moeten onderkennen nu de koopsom van het pand lager was dan WOZ-waarde, omdat er voor de aankoop van het pand een hypothecaire geldlening was verstrekt door een niet-financiële instelling, omdat er voor de lening een hoog rentepercentage van 10 % was afgesproken en omdat in de hypotheekakte een bijzondere winstverdelingsregeling was afgesproken. Het College oordeelde over het verschil tussen de aankoopsom en de WOZ-waarde dat de notaris hierin geen hoger risico op witwassen hoefde te onderkennen, omdat de notaris van meet af aan heeft aangevoerd dat de haven waar het pand zich bevond was verloederd, dat het pand een bedrijfswoning was die bestemd was voor de beheerder van die haven, dat het pand een matige en gedateerde staat van

onderhoud had en dat de haven de belangstelling had van criminelen waardoor er een inval was geweest van de politie, terwijl de WOZ-waarde van het pand was vastgesteld vóór die inval. In de overige factoren had de notaris volgens het College wél een verhoogd witwasrisico moeten onderkennen.

De enkele omstandigheid dat de aankoopsom lager is dan de WOZ-waarde leidt niet per definitie tot een verhoogd witwasrisico. Deze zaak illustreert dat de omstandigheden van het specifieke geval zeer bepalend zijn bij het inschatten van een witwasrisico. De [Specifieke leidraad naleving Wwft](#) voor notarissen biedt hierbij ondersteuning.

Gerechtshof Amsterdam, 27 juli 2021, Kort geding hoger beroep opzeggen bankrelatie: ECLI:NL:GHAMS:2021:2316

Medisch concern Polikliniek Holding heeft een kort geding aangespannen tegen Rabobank, omdat de bank de bancaire relatie had opgezegd omdat de Polikliniek mogelijk betrokken is bij witwassen of handel met sanctielanden. Naar aanleiding van cliëntonderzoek kon volgens de bank de herkomst van het vermogen van oud aandeelhouder en tevens de grootste financier van de Polikliniek, niet worden vastgesteld. Volgens de polikliniek had Rabobank de relatie niet mogen beëindigen en is de bank lichtvaardig en onzorgvuldig overgegaan tot het uitvoeren van cliëntenonderzoek. Volgens het hof is niet aannemelijk dat het onderzoek door Rabobank lichtvaardig of onzorgvuldig is geweest. Nog afgezien van de wettelijke verplichting van cliëntenonderzoek en transactiemonitoring had de bank gerechtvaardigde vragen over de grote hoeveelheden contante stortingen met ongebruikelijke coupures, waaronder bankbiljetten van € 500,- die door Polikliniek Holding werden verricht. Een van de risicogevoeligheden waarop op grond van de Wwft acht moet worden geslagen bij het cliëntenonderzoek is het plaatsvinden van veel geldverkeer in contanten binnen een onderneming. Het betoog van de kliniek dat contant betalen niet branchevreemd is, is bovendien niet nader onderbouwd. Daarnaast heeft de bestuurder van de kliniek aangegeven dat een groot deel van de klanten bij haartransplantaties contant betaalde en dat hij werkte aan meer betalingen per pin/overboeking. Daarnaast zijn de vragen van Rabobank over de herkomst van het vermogen van oud aandeelhouder (en daarmee indirect de middelen van de Polikliniek) niet toereikend beantwoord. Er waren geen bankafschriften meer voorhanden en de bank heeft slechts een omschrijving gekregen van de werkzaamheden van MCC. Voor overige vragen heeft de Polikliniek de bank doorverwezen naar de accountant. Die kon echter geen verklaring geven over de herkomst van het vermogen. Doordat er geen duidelijkheid is gegeven over de herkomst van de gelden heeft de Polikliniek de Rabobank niet voldoende in staat gesteld aan haar Wwft-verplichtingen te voldoen en is de opzegging naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet onaanvaardbaar.

Contant geld brengt verhoogde risico's op witwassen met zich mee. Het is moeilijk traceerbaar en daarom aantrekkelijk om de herkomst van crimineel vermogen te verhullen. Vaak worden daarbij grote coupures gebruikt om de omvang te verbergen. Hoewel de productie van 500 eurobiljetten in 2019 door de Europese Centrale Bank is stopgezet, zijn er nog altijd honderden miljoenen van in omloop. Goed dat de bank in deze zaak alert is geweest op de stortingen van de 500 euro biljetten. Door contante betalingen steeds meer aan banden te leggen kunnen criminelen uiteindelijk nergens meer terecht met grote biljetten. Brancheverenigingen zoals [LTO](#) en [BOVAG](#) die hun achterban adviseren dergelijke biljetten niet meer te accepteren spelen hierbij ook een belangrijke rol.

Colofon

Redactie:

mr. Dorine Stahlie
mr. Sophie de Ridder
mr. Ruut Regtering

Coördinator kennis & expertise
Vaktechnisch medewerker
Vaktechnisch medewerker

Anti Money Laundering Centre

Utrechtseweg 297 gebouw C, 3731 GA De Bilt

E: AML.Centre_Postbus@belastingdienst.nl

De AMLC nieuwsbrief voor overheidspartijen verschijnt 6 keer per jaar. Dit geldt ook voor de nieuwsbrief voor private partijen, deze wordt in het Nederlands en in het Engels verstuurd. Daarnaast versturen wij voor internationale partners 4 keer per jaar een nieuwsbrief.

Aanmelden/afmelden: via een e-mail naar bovenstaand e-mailadres.